

Wrocław, 11 czerwca 2003 roku

WK.0913/341/K-4/02

**Pan
Jerzy Frajnagiel
Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie
w Wałbrzychu**

**ul. Beethovena 1 - 2
58 – 300 Wałbrzych**

Regionalna Izba Obrachunkowa we Wrocławiu, działając na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. Nr 55, poz. 577 ze zm.), przeprowadziła w okresie od 24 lutego do 7 marca 2003 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu kontrolę problemową, obejmując nią zagadnienia związane ze zlecaniem wykonania usług w zakresie realizacji zadań określonych w miejskich programach profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi na 2001 i 2002 r. oraz wydatkowania środków publicznych na wykonanie zadań związanych z realizacją ww. programów w zakresie prowadzenia świetlic środowiskowych i organizacji wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży przez Zarząd Oddziału Powiatowego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Wałbrzychu.

Ustalenia kontroli przedstawione zostały w protokole, którego jeden egzemplarz został Panu przekazany w dniu jego podpisania. Z jej ustaleń wynika, że w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie - przy zlecaniu usług finansowanych ze środków pochodzących z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, polegających na prowadzeniu świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych, realizacji programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi oraz publikacji materiałów o tematyce profilaktyki uzależnień - nie stosowano zasad, trybów i form przewidzianych w ustawie z 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2002 r., Nr 72, poz. 664 ze zm.), do czego zobowiązywały przepisy art. 3 i 4 tej ustawy w związku z art. 25 ustawy z 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2003 r. Nr 15, poz. 148 ze zm.).

Środki na realizację programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w obu kontrolowanych latach były przekazywane z budżetu Miasta Wałbrzycha do MOPR, który wydatkował je na cele wskazane w programach w ramach zlecenia zakupu usług pozostałych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi (wszystkie wydatki zostały zaliczone do dz. 851, rozdz. 85154 § 4300 klasyfikacji budżetowej). Ponieważ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu był gminną jednostką budżetową, a środki przeznaczone na realizację miejskich programów profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi były środkami publicznymi w rozumieniu ustawy o

finansach publicznych, przy zleceniu wykonania usług należało stosować przepisy ustawy o zamówieniach publicznych.

Kontrola wykazała jednak, że pracownicy MOPR - zamiast przeprowadzać postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na wykonanie usług w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi w trybach określonych w ustawie - zlecali ich wykonanie po przeprowadzeniu „Konkursów ofert”. Dla potrzeb przeprowadzenia tych „Konkursów ofert”, zamawiający nie określał szczegółowo ani przedmiotu zamówienia (rodzaju usług) ani ich wartości. Na przykład w ogłoszeniu o „Konkursie ofert” opublikowanym 5 grudnia 2000 r. podał jedynie, że MOPR ogłasza konkurs ofert na realizację zadań Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a w szczególności: „1. prowadzenie punktów interwencji kryzysowej w poszczególnych rejonach Wałbrzycha, 2. prowadzenie świetlic środowiskowych dla dzieci z rodzin alkoholowych w poszczególnych rejonach Wałbrzycha oraz świetlicy integracyjnej dla dzieci niepełnosprawnych. 3. realizacja programów profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych”. Zaznaczono, że ogłoszenie jest adresowane do organizacji pozarządowych, związków wyznaniowych, fundacji, szkół, placówek oświatowo – wychowawczych oraz osób fizycznych. Zgodnie z ogłoszeniami prasowymi o organizacji „Konkursów ofert” warunkiem otrzymania środków finansowych z rozdziału 8536 – przeciwdziałanie alkoholizmowi było złożenie oferty organizatora, zawierającej min. informacje dotyczące zakresu rzeczowego zadania, założeń programowych, liczby uczestników, czasu trwania, kosztów związanych z realizacją zadania, innych źródeł finansowania oraz wkładu własnego oferenta. W odpowiedzi na tak określone „warunki konkursowe” poszczególni oferenci składali oferty na realizację wybranych przez siebie elementów składających się na zadania określone w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Na przykład na zadanie „prowadzenie świetlic środowiskowych dla dzieci” oferty złożyły: Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka – 3 oferty na prowadzenie świetlic w dzielnicach: Szczawienko, Śródmieście, Piaskowa Góra; Zarząd Oddziału Powiatowego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci – 2 oferty na prowadzenie świetlic w dzielnicach: Biały Kamień, Sobiecin, Rusinowa, Nowe Miasto i Śródmieście; Koło Parafialne Stowarzyszenia Rodzin Katolickich – 1 oferta na prowadzenie świetlicy w dzielnicy Nowe Miasto; Stowarzyszenie „Jowisz” – 1 oferta na prowadzenie świetlicy w dzielnicy Podgórze, Dolnośląskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych – 1 oferta na prowadzenie świetlicy integracyjnej w dzielnicy Biały Kamień poza tym wpłynęły oferty pięciu szkół podstawowych na prowadzenie szkolnych świetlic socjoterapeutycznych (opiekuńczo – wychowawczych). Były też oferty dotyczące na przykład: realizacji programów i warsztatów profilaktyczno - terapeutycznych dla dzieci i młodzieży, prowadzenia warsztatów prawno – teatralnych, programów szkoleniowych dla kadr pedagogicznych, prowadzenia grup wsparcia i telefonów zaufania, organizacji konferencji naukowych, uczestnictwa osób fizycznych w studiach podyplomowych, organizacji „Zielonej szkoły”, organizacji zajęć rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży, dofinansowania do Ogólnopolskiego Rajdu Turystycznego,

zakupu materiałów plastycznych, dofinansowania kosztów organizacyjnych Klubu Abstynenta, dofinansowania do spektakli teatralnych o tematyce profilaktyki uzależnień, prowadzenia punktów interwencji kryzysowej i „Niebieskiej linii”.

Wyboru oferentów dokonywała Komisja powołana przez Dyrektora MOPR, na podstawie kryteriów: znaczenia zadania dla realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki (przy preferencjach dla oferentów nie działających w celu osiągnięcia zysku); wysokości środków własnych oferenta na realizację zadania; oceny przedstawionej w ofercie kalkulacji kosztów, oceny możliwości realizacji zadania przez oferenta, analizy i oceny wykonania zadań przez oferenta w okresie poprzednim z uwzględnieniem rzetelności, terminowości ich realizacji oraz rozliczenia środków (przy czym w dokumentacji konkursowej nie zaznaczono znaczenia poszczególnych kryteriów). Komisja konkursowa nie wybierała najkorzystniejszej oferty na wykonanie danego zadania, ale przydzielała środki na dofinansowanie wykonania poszczególnych zadań, przy czym środki te stanowiły tylko część kwot o których otrzymanie zwracali się oferenci.

Kontrola w zakresie wydatkowania środków publicznych na prowadzenie świetlic środowiskowych i organizację wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży – na podstawie umów zawartych z Zarządem Oddziału Powiatowego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Wałbrzychu wykazała, że umowy te nie zabezpieczały w należyty sposób interesów zlecniodawcy, ponieważ nie określały dokładnie przedmiotu umowy, sposobu w jaki ma być przez usługodawców dokumentowane poniesienie wydatków na cele określone w umowach oraz zasad na jakich dokonywać się będzie rozliczanie środków i ich ewentualny zwrot w przypadku wykorzystania niezgodnego z przeznaczeniem. Na przykład, we wszystkich skontrolowanych umowach - zamiast określenia przedmiotu zamówienia - znalazły się zapisy: „zleceniobiorca zobowiązany jest do wykorzystania środków finansowych zgodnie z celem na jaki je uzyskał”. Cele te wynikały jedynie z ofert, na podstawie których przyznawano środki na realizację poszczególnych zadań, a ponieważ przyznawano je w kwotach niższych od złożonych w ofertach i nie podawano żadnych dodatkowych wskazówek na temat ich przeznaczenia (np. proporcji pomiędzy wydatkami na wynagrodzenia a wydatkami rzeczowymi w przypadku prowadzenia świetlic, minimalnej liczby dzieci objętych opieką w świetlicach, bądź wypoczynkiem letnim czy zimowym), rozliczenie z prawidłowości wykorzystania środków nie było możliwe. Ponadto stwierdzono, że zleceniobiorcy wykorzystywali środki na inne cele, niż były przewidziane w złożonych wcześniej ofertach - np. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci otrzymało w 2002 r. środki na realizację wypoczynku letniego dla dzieci ze świetlic środowiskowych w miejscu zamieszkania (na podstawie umowy nr 109/2002 z 6 czerwca 2002 r.), w tym na organizację całodziennych wycieczek do Wrocławia, miejscowości położonych w Kotlinie Kłodzkiej, wstępów do muzeów i instytucji kultury na terenie Wałbrzycha i Szczawna Zdroju oraz na opłacenie biletów na basen - natomiast faktycznie otrzymane środki zostały wydatkowane na organizację trzydniowej wycieczki do Różanki oraz tygodniowych kolonii w Różance. Zgoda na zmianę

przeznaczenia środków została wyrażona przez Zastępcę Dyrektora MOPR, nie dokonano jednak odpowiedniej zmiany wcześniej zawartej ze zleceniobiorcą umowy. Podobnie stało się w przypadku jeszcze trzech innych umów (na siedem poddanych kontroli).

Przyczynami opisanych powyżej nieprawidłowości było nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów ustawowych, wynikające z ich wadliwej interpretacji, a także niedołożenie należytej staranności przy opracowywaniu umów i rozliczaniu środków wydatkowanych na usługi w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi, za co odpowiedzialny jest Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie.

Przedstawiając powyższe panu Dyrektorowi Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Regionalna Izba Obrachunkowa we Wrocławiu, działając na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych, wnosi o podjęcie działań, mających na celu wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości i niedopuszczenie do ich ponownego wystąpienia, poprzez realizację poniższych wniosków:

1. Stosowanie przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie zasad, trybów i form przewidzianych w ustawie z 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (tekst jednolity z 2002 r., Dz. U. Nr 72, poz. 664 ze zm.); przy zlecaniu wykonania usług finansowanych ze środków pochodzących z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych (polegających min. na prowadzeniu świetlic socjoterapeutycznych, realizacji programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi, publikacji materiałów o tematyce profilaktyki uzależnień i innych),
2. Wprowadzanie do umów zawieranych przez MOPR na wykonanie usług w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi (np. prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych, organizację wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z tych świetlic i innych) postanowień szczegółowo określających przedmiot umowy, sposób w jaki ma być przez usługodawców dokumentowane poniesienie wydatków na cele określone w umowach oraz zasady na jakich dokonywać się będzie rozliczanie i ewentualny zwrot środków wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem. Sporządzanie pisemnych aneksów do umów w przypadkach wszelkich zmian dotyczących przedmiotu umowy (w tym zmian przeznaczenia przyznanych środków);

Stosownie do postanowień art. 9 ust. 3 i 4 powołanej wyżej ustawy o regionalnych izbach obrachunkowych proszę o poinformowanie Regionalnej Izby Obrachunkowej we Wrocławiu w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego o wykonaniu wniosków lub o przyczynach ich niewykonania. Do wniosków zawartych w wystąpieniu pokontrolnym przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżenia do Kolegium Izby. Zastrzeżenie składa właściwy organ jednostki kontrolowanej w terminie 14 dni od dnia otrzymania wystąpienia

pokontrolnego za pośrednictwem Prezesa Izby. Podstawą zgłoszenia zastrzeżenia może być tylko zarzut naruszenia prawa poprzez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie.

Do wiadomości:

Pan

Piotr Kruczkowski

Prezydent Miasta Wałbrzycha